

Alapvető kérdés, hogy ha valakinek van egy megvalósításra váró célja a szociális szférában, de szociális szakmai képzettsége, tereptapasztalata (képessége? készsége?) ellenben nincs, akkor jó-e, helyes-e, hogy egy szakmailag képzett és/vagy tapasztalt stáb tagjait irányítja, számon kéri, ellenőrzi? Helyes-e, hogy valaki a szociális szakma elvei, gyakorlata, etikája, jogszabályok adta keretek, sőt időnként a józan emberi gondolkodás, a kliensek és munkatársak akarata ellenére is keresztül akarja vinni (pontosabban egy munkacsoporttal vitetni) akaratát?

A szociális szakma képviselőinek – különösen a civil szférában – fontos elköteleződnie amellest, hogy megfelelően képzett szakemberek foglalkozzanak hátrányos helyzetű emberekkel. Ellenkező esetben ez a célcsoport kiszolgáltatottságát csak tovább erősíti.

■ ANYAGI ÉS ETIKAI DILEMMÁK

■ A ház és bérleti díja

Az ingatlan, amely otthont nyújtott az anyáknak, az Alapítvány elnökének (és családjának) magántulajdona volt. Szociális célra „túl szép”, mondhatni luxus kinézetű. Az alapítvány elnöke avval az elképzeléssel indította az otthont, hogy az Alapítvány egy piaci viszonyok szerint (sokunk véleménye szerint igen magas) bérleti díjat fizet saját tulajdonában lévő ingatlanra. Ezen felül a havi rendszeres házkarbantartási díj illetve az ingatlan adó, SZJA, a kert gondozása stb. is a bérbevevőt, azaz az otthont terheli.

Véleményünk szerint a jelenlegi célcsoportnak egyáltalán nem szükséges, hogy luxus kinézetű, hatalmas kerttel rendel-

kező ingatlant béreljen. (Az ingatlan valóban szép és tágas, azonban sajnos szerkezetileg nagyon sok probléma adódott, pl.: a kazán nem tudta rendesen kifűteni az épületet stb. Az ide bekerülő nők többsége ezelőtt hajléktalan volt (akadt olyan, aki éveig erdőben lakott stb.) Szakmailag semmi nem indokolja, hogy néhány hónapra-, másfél évre valaki a sajátjától ennyire eltérő környezetbe költözzön, utána pedig újra visszakerüljön saját, a jelenleginél jóval szegényebb közegébe.

Természetesen a magas bérleti díjat nem lehetett a normatívából kigazdálkodni, ami az Alapítvány vezetőjét rendkívül rosszul érintette. Néhány hónapos működés után az otthon bezárásának a veszélye is fennállt.

Ez az egzisztenciális bizonytalanság minden munkatársban nagy feszültséget keltett. A stáb azon a véleményen volt, hogy az Otthon érdekeit az szolgálja, ha hosszabb távra inkább olcsóbb ingatlant bérelne. Mindezt írásban is jeleztem és javaslatot tettem egy másik, a célnak megfelelőbb, szerényebb, olcsóbb ingatlan bérlésére. Találtunk is ilyet, azonban ezzel a lehetőséggel az Alapítvány elnöke nem akart élni.

Kérdés, vajon nem jelent-e kontraindikációt, ha az Alapítvány elnöke a saját ingatlanát szeretné magas piaci áron bérelni saját Alapítványának? Miként egyeztethető össze a non-profit cél és a saját anyagi bevétel?

Valamint kérdés az is, mire fordítható az állami normatíva?
Beke Dorottya, volt intézményvezető

Gyermekbántalmazás az Anyaotthonban

Főszereplőnk életútját végigkíséri az erőszak. A történetében résztvevő intézmények képtelenek voltak a sort megszakítani. Sőt.

■ CSALÁDI HÁTTÉR

A lány, akiről szó van, 20 éves, nevezzük Erzsinek. Amikor a Lea Otthon gondozásába került, 18 és fél éves volt.

Három testvérével és édesanyjával él a Tisza mellett egy kis faluban. Az édesapa sokat ivott, az anya szinte egyedül nevelte a gyerekeket. A szülők elváltak. Ezt követően az anya gyermekeivel az eredeti lakhelyükről (Pest megye) egy Tisza melletti kis falu anyaotthonába került. Az édesapa nem sokkal később meghalt, ami a lányt nagyon megviselte. Az italozás és válás ellenére szoros kötődés volt köztük.

A lány kisegítő iskolába járt szellemi képességei miatt. Az öccse nagyon jó, sőt kiváló tanuló. Két kisebb testvére szintén iskolás. Tanulmányi eredményeik jók. A testvérek között mély kapcsolat volt és van. Az édesanya – képességeire hivatkozva – szorosan magához kötötte, és szinte mindent elintézett helyette, nem nevelte önállóságra.

Az anya a faluban nem tudott elhelyezkedni, egészségi- és idegi állapota az utóbbi időben nagyon megromlott.

Jelenleg is segélyekből, alkalmi munkákból tartja el gyermekeit és önmagát.

■ Előzmények

Az apa még életében, az ital miatt eladta régi házukat. A megmaradt pénzből az anya a fent említett faluban (ahol az anyaotthon is volt) vett egy kis parasztházat. Ez a ház csak jóindulattal nevezhető megfelelő élettérnek egy család számára. Az asszony azonban mindent megpróbált annak érdekében, hogy a gyerekeknek megfelelő ellátásuk legyen. A falu védőnőjének állítása szerint az anya szeretetben nevelte, és a tőle telhető legjobb ellátásban részesítette gyermekeit.

A szomszéd férfi (akinek két nagykorú fia van, és 60 éves) segítette őket. Több éve ennek fejében szexuálisan zaklatta Erzsit. Megfenyegette, hogyha elmondja valakinek, de főleg édesanyjának, megvonja a támogatást és „jajj lesz nekik”. Arról biztosította, hogy ő már – kora miatt – nem alkalmas gyereknemzésre. (Természetesen Erzsit felvilágosultsága sem volt teljes.)

Pár éve az általános iskolai osztálytársai közül ketten megpróbálták megerőszkolni. Ebből rendőrségi ügy is lett. (Jelenleg az ügy bírósági szakaszban van.)

Az általános iskola elvégzése után – néhány év kihagyással – újra tanulni kezdett, textiljavító szakon. Az iskola elkezdésével egy időben már „érezte, hogy valami nincs rendben” vele, de nem mert orvoshoz fordulni. Novemberben egy iskolai orvosi vizsgálaton derült ki, hogy gyermeket vár, amit az orvos az osztály nyilvánossága előtt jelentett be.

Ez, a már amúgy is megviselt lányt még nehezebb helyzetbe hozta. Ekkor már nem volt választási lehetősége.

Amikor a férfi számára is világossá vált a terhesség, fiatalul közösen, életveszélyesen megfenyegették őt és családját. A gyerek megtartásáról hallani sem akartak, sőt be sem teheték a lábukat a faluba a babával. (A férfi egy régebbi bűncselekményben való részvétel miatt felfüggesztett börtönbüntetést kapott, ami miatt a lány állandó veszélyt jelentett számára). A család folyamatos félelemben élt, a falu megvetése közepe.

Az ottani védőnő segítségével sikerült Erzsinek helyet szerezni egy budapesti krízis kórházban. A terv az volt, hogy a gyereket örökbe adják közvetlenül a szülés után.

■ A kórházban (1.)

Kórházi tartózkodása alatt teljesen összezavarodott. Egyre jobban kezdte „érezni” a babát. A család azonban – félelemből adódóan – hallani sem akart erről. Állítása szerint: nagyon sokan, nagyon sok mindennel telebeszéltek a fejét, és emiatt képtelenné vált a döntésre.

Az első találkozásra az Otthon munkatársa (aki első gondozója lett) és a lány között ebben a kórházban került sor. Együtt feküdt egy másik, szintén krízisben levő anyukával, aki ekkor már felvételt nyert az Otthonba, csak a szülésre várt. ő szolt, hogy „ott egy bolond, aki inkább az anyját választja, mint a gyereket”.

(A krízis kórház körülményeiről csak annyit, hogy a bajba került anyák akár 5-6 hónapot is fekszenek itt. „Nehéz esetként” kezelik őket, de szinte semmilyen szociális, mentális segítséget nem kapnak. Úgy járhatnak ki az intézményből, mint a betegek. Ez a lány ekkor már hónapok óta itt tartózkodott. Családja havonta egyszer tudta meglátogatni. Semmilyen jövedelme nem volt. A kórházi szociális munkás szerint: „Bolond, reménytelen eset. Nem érdemes vele foglalkozni!”).

Valóban nagyon zavart volt. Röviden elmesélte történetét. Majd azt is, hogy nem tud dönteni, mi legyen a babával. Elmondása szerint, ha vállalná a babát, akkor sem viheti haza, a már fent említettek okán, és a faluban működő szociális osztály vezetője sem ad rá engedélyt a lakáskörülményeik miatt. Azt mondta, hogy nagyon szeretne tanulni, és irodalom könyvet kért.

Következő alkalommal (amikor szintén a másik lányhoz ment a gondozó), ő kért bővebb felvilágosítást az Otthonról és a lehetőségeiről. Mint kiderült, a másik lány folyton zaklatja. Ez nagyon nehezítette a döntését, de úgy gondolta, átmenne az Otthonba.

A cél az volt, hogy nyugodt légkörben hozza meg döntését.

Valamint ne kórházi körülmények közt teljen el még a szülésig hátralévő idő.

■ Az Otthonban folyó gondozás (1.)

Március elején beköltözött az Otthonba, édesanyja hozzájárulásával, aki mindennemű támogatásáról biztosította. (Itt anyagi támogatásról is szó volt, hiszen az Otthon indulásakor az eredeti elképzelés szerint 25–30 ezer Ft-ot kellett a lányoknak fizetniük az ellátásért. Ez a későbbiekben módosult, mivel egyértelművé vált ennek lehetetlensége.)

Az intézményben folyó tevékenységekben részt vett, szívesen tanult bármit. Rendkívül segítőkész és készséges volt. A főzés (amitől nagyon tartott) kifejezett örömet jelentett számára, és nagyon igyekvő volt. Mély gondolatai voltak az életről, amit szívesen meg is osztott a gondozókkal. Láthatóan megnyugodott.

Egyre szorosabbá vált kapcsolata a hasában növekvő babával. Sokat mesélt, énekelt neki (az Otthon első lakója volt, így sok ideje és lehetősége volt magával foglalkozni). Később egy szobába került egy kisbabás anyukával. Nagy szeretettel és odafigyeléssel fordult a babához és anyukájához is (aki szinte egyáltalán nem foglalkozott a gyermekével).

Folyamatos, az élet minden területére kiterjedő felvilágosítást igényelt. A gondozási tervbe éppen ezért fontos volt belevenni ezt a feladatot is. (Témakörök választása, és napi egy téma gondos körbejárása, pl.: alapvető háztartási ismeretek, a gyermek fogantatása, növekedése az anya hasában, alapvető ügyintézkedések stb.) Legfontosabb feladat ebben az időszakban, az önmagában való hit megerősítése és a szülésre való felkészítés volt.

Az aktuális orvosi vizsgálat során kiderült, hogy sokkal hamarabb fog szülni, mint várható volt.

■ A kórházban (2.)

Április 12-én orvosi utasításra visszakerült a kórházba.

A kórházi szociális munkás azonnal hívta a gyámügyet, és el akarták indítani az örökbefogadást, vagyis alá akarták vele íratni a lemondó nyilatkozatot. Ezt ő akkor már nem akarta, és nem írta alá. (Csak így zárójelben: másodszori kísérletre egy üres papírlapot tartottak elé aláírásra).

Az ultrahang vizsgálat alapján április 22-ére írták ki a szünetet. Azt az információt adták, hogy a baba fejlettsége 35 hetes terhességnek felel meg. A szülésznő szavaival: retardált.

Április 18-án reggel 6-kor a szülésznő berontott hozzá és közölte, hogy megindítják a szülést, vagy császárral lesz. Ez, mint később kiderült, csak egy oxitocinos terheléses próba volt. Másnap újra megismételték, anélkül, hogy felvilágosították volna, mi is történik vele.

Április 20-án született meg a baba, természetes módon és egészségesen. Láthatóan Erzsi nagyon boldog volt.

A gyermek és anyja között azonnal nagyon szoros kapcsolat alakult ki.

■ Az Otthonban folyó gondozás (2.)

Az intézménybe való visszakerülést követően az alapvető feladatok ellátása okozta a legtöbb gondot. A napi teendők lát-

hatóan nagy megerőltetést jelentettek számára. A gyermeket nagy szeretettel, de nagyon ügyetlenül látta el. Minden mozdulatot többször külön meg kellett újra és újra mutatni neki. Nagyon igyekezett, de állandóan félt, hogy valamit rosszul csinál. Folyamatos odafigyelést igényelt.

Kapcsolata eleinte az intézményben lakókkal nehéznek bizonyult, mivel sokszor és sokan figyelmeztették ügyetlenségére, amit többen ráadásul felelőtlenségként definiáltak. A gyermek azonban rendben fejlődött, köszönhetően a nagy szeretetnek és a szoptatásnak.

Ügyei intézése szintén nagy nehézséget okozott számára. Eleinte minden irat kitöltését gondozójával közösen végezte, majd, hogy érezze ő is képes rá, ceruzával kitöltötte őket önállóan, és az ellenőrzést követően átírta tintával.

A közlekedésben is segítségre szorult. Fontos volt itt is a tanulásra, a sikerélményre építeni. Bárhova kellett mennie, először mindenhol gondozói kísérettel ment. Az útvonal lejegyzésre került, és a többszöri átnézéssel tudatosították, mikor, merre milyen járművel kellett ill. kell majd közlekednie. Legközelebb, ha mennie kellett ugyanide, előkerültek a feljegyzések, és az úti tervet már ő készítette elő, és ennek birtokában már ő irányította, hogy merre menjenek. Ezt követően már el lehetett engedni egyedül is.

A folyamatos jelenlétnek, ill. a gondozók odafigyelésének hála, Erzsi nagyon sokat fejlődött és tanult. Szerencsére a bentlakók is áttértek a bátorításra.

A fő problémát a továbbiakban a rend fenntartása és a pénz, idő beosztása jelentette. Részletes napi, heti beosztás készült a takarításra, mosásra, és minden házi munkára vonatkozóan. A gyermek ellátása is ebbe a rendszerbe illeszkedett.

Beérkező pénze takarékbetétkönyvbe került (elősegítve az előtakarékoságot). Innen csak ellenőrzéssel vehetett fel pénzt. Kiadásairól napi, ill. heti kimutatást kellett vezetnie. Ezt hetente egyszer ellenőrizték. Ezek eredményeképpen sikerült egy rendszert kialakítani, amelyben könnyebben kiismerte magát.

Édesanyjával a kapcsolatot telefonon folyamatosan tartotta, de látogatásra csak ritkán tudtak sort keríteni. (Testvérei iskolába járása, és pénzügyi akadályok miatt.)

Az otthoni körülmények rendezése érdekében a kapcsolat tartás folyamatos volt az ottani védőnővel, és Erzsi falubeli szociális ügyintézőjével. Az ő elmondásuk szerint a bántalmazó férfi lassacskán „lenyugodott”. Lehetőség mutatkozott, hogy Erzsi a babával hazalátogasson. Ez azonban pénz hiányában akkor nem volt megvalósítható. A védőnő környezettanulmányából az derült ki, hogy a lakhatási körülmények továbbra sem megfelelőek a gyermekkel való visszaköltözésre. Erzsi édesanyja szívesen vállalta volna, hogy a házat kicsit rendbe hozza. Ennek fő akadály a pénz és a segítség hiánya volt.

Az intézményben eleinte megerősödött, és boldog anyukaként próbálkozott az élet nehézségeivel megbirkózni.

Sajnálatos módon azonban az anyaotthon életében változás következett be. Szakmai és etikai okokból távozott az intézményvezető, és vele együtt a dolgozók közül még hárman, köztük Erzsi gondozója is.

Ezt követően Erzsit – akinek a gyermek mindennapi ellátá-

sa, és egyéb a ház körüli munkák elvégzése is elég gondot okozott – az Anyaotthon egy az intézményben induló házvezetőnő képzésre íratta be. (Ami ellen a távozó dolgozók, Erzsi élethelyzetét, képességeit ismerve többször tiltakoztak.) A gyermekek felügyelete nem volt biztosítva a tanfolyam idejére, így az anyák az órákon gyermekeikkel együtt vettek részt. Az iskola elkezdésével egy időben a baba kezdett áttérni a szopásról a vegyes étkezésre. Az etetés és a növekedő baba mozgásigénye még nagyobb terheket rótt Erzsire.

Az iskola ideje nagy részét lekötötte, így a többi feladat ellátása háttérbe szorult, az eredetileg kialakított rendszer felborult. A gyermek ellátása egyre nagyobb gondot jelentett. Sírása idegesítette, újra rossz anyának kezdte magát érezni.

A kétéves iskolát egy év alatt végezték el a lányok. A félévi vizsga után, (ami tulajdonképpen az első év végének számított és mindenkinek sikerült) színházba mehettek, jutalomból.

Esti megérkezésüket követően a gyermek nem akart aludni, Erzsi otthagya a babát. A mai napig tisztázatlan, pontosan mi is történt a gyermekkel, illetve, hogy Erzsi mit tett vele. (Felmerült, hogy leejtette, otthagya és a gyermek leesett, esetleg ő maga „vágta be” a kiságyba.) A szobában ketten laktak akkor, és a másik lány sem tudott pontosan beszámolni a történetekről.

■ A kórházban (3.)

A gyermeket kórházba szállították, ahova Erzsi is vele ment. A kórház az Otthon kérésére nem jelentette bántalmazásként az esetet.

Erzsi értesítette volt gondozóját, hogy kórházba kerültek, mert a gyermek leesett az ágyról, koponyatörést szenvedett, és kérte, hogy látogassa meg. A telefon éppen egy baráti összejövetel közepén érkezett. Mivel a volt intézményvezető is jelen volt, és ő is szíven viselte Erzsi sorsát, együtt mentek a kórházba. Mikor beértek és találkoztak az anyával, egy ideig még abban a hitben voltak, hogy a gyermek balesete a legnagyobb probléma. Erzsi csak jó fél óra múlva közölte félve, hogy örökbe adná a babát. Teljesen értetlenül álltak a helyzet előtt, hiszen alig két hete beszéltek meg, hogy keresztelő lesz, és a volt gondozó lesz a keresztanya. (Nemsokára az is kiderült, hogy az örökbefogadó szülők már ott is vannak a kórházban a babát látogatni.) Erzsi segítséget kért, hogy mit tegyen. Megbeszéltek, hogy gondolja át még egyszer a helyzetet, a volt gondozó is tájékozódik mi történt tulajdonképpen, és másnap újra átbeszéli, mi lenne a legjobb megoldás. Még aznap este egy telefonhívásból kiderült, az Anyaotthon úgy látta, hogy Erzsi a továbbiakban nem alkalmas a gyermek nevelésére, az Otthonba semmiképpen nem térhet vissza, tehát a kicsit örökbe kell adni. Az is felmerült, hogy a bántalmazás miatt börtönbe kerülhet, és őt „védve” született ez a döntés. Felvetődött az állami gondoskodás lehetősége, amit Erzsi nem akart. Ennek fő oka, hogy ismerősei, barátai között voltak, akik így nőttek fel. Erzsi úgy tapasztalta, hogy „ezek a gyerekek nem kaptak szeretetet, és nem képesek szeretni.”

Másnap reggel a régi gondozónál jelentkezett az örökbefogadást intéző alapítvány vezetője, hogy ne akadályozza a folyamatot, mert anyának és gyerekeknek ez az egy megoldás léte-

zik. Nem sokkal ezután a volt gondozónál jelentkeztek az örökbefogadó szülők is. Elmondták, hogy Erzsi az ő telefonjukról jelentkezett eredetileg, és segítséget kértek. Erzsit megismerve úgy látták, hogy nagyon szereti és ragaszkodik gyermekéhez, valamint úgy érezték, nem teljesen tisztázták a körülmények. Félték, hogy ez így túl gyors, és átgondolatlan megoldás lesz, de számukra csak most adatik ez a lehetőség. Kiderült, hogy arról tájékoztatták őket, hogyha most három napon belül (amikor a gyermek távozhat a kórházból) nem hozzájuk kerül, nincs lehetőségük már örökre fogadni ezt a babát. Időt szerettek volna nyerni saját döntésük meghozatalához, és felmerült bennük is, hogy Erzsinek szaksegítségre (pszichológusra) van szüksége saját döntése meghozatalához, valamint helyzete későbbi rendezéséhez. Úgy érezték, csak ezek után tudnának teljes, nyugodt új életet élni, és biztosítani a babának. Eközben Erzsi kétségbeesett, nem tudta, mit tegyen. A kórházban el sem mozdult gyermeke mellől. Erzsi édesanyja az eseményekről telefonon keresztül értesült. Az Anyaotthon azt a felvilágosítást adta, hogy lánya súlyosan bántalmazta a babát. Az örökbefogadást intéző alapítvány vezetője arról győzte meg, hogy az örökbeadás a legideálisabb megoldás mindenki számára. Amikor azonban Erzsivel beszélt érezte lánya ragaszkodását gyermekéhez és ő is teljesen elbizonytalanodott, összezavarodott.

Az intézet volt dolgozója úgy érezték, hogy ennek a helyzetnek a megoldásához külső segítségre van szükség, így megkértek egy szakembert, hogy segítsen. Erzsi és édesanyja, az örökbefogadást intéző alapítvány vezetője, és az örökbefogadó szülők el is mentek egy megbeszélésre. A történetben résztvevő intézmények (anyaotthon, az örökbefogadást intéző alapítvány) az idő rövidségére és az ügy gyors és „fájdalommentes” lebonyolítására való hivatkozással (a gyermek és saját érdekeik védelmében) nem vették igénybe az anya számára felajánlott pszichológusi és jogi segítséget.

Erzsi nagyon szerette és ragaszkodott gyermekéhez, végül mégis az örökbeadás mellett döntött. Elmondása szerint azért, mert félt önmagától, és a büntetéstől, valamint úgy látta, hogy az örökbefogadó szülők tényleg szeretik a gyermekét.

A gyermeket a kórházból már „új” szülei vitték haza.

A tényekhez tartozik, hogy Erzsi képtelen volt felfogni (és késve is kapta meg a megfelelő tájékoztatást) mit is jelent az örökbeadás. A mai napig úgy gondolja, hogy a gyermek még visszatérhet hozzá, ha nem is most, de majd ha minden rendbe jön.

■ KÖVETKEZMÉNY

Ezt követően Erzsi hazaköltözött édesanyjához és testvéreihez. Természetesen az iskolát már nem fejezhette be. Otthonában nem találta a helyét. Állandó lelkiismeret-furdalás gyötörte, egyrészt a bántalmazás miatt, másrészt, hogy gyermekét „odaadta valakinek”. Környezete, volt iskolatársai, a falubeliek állandóan kérdéseikkel és rosszindulatú megjegyzéseikkel zaklatták. A falu kiközösítette. Elkeseledésében nekiindult a világnak. A gyámhatóság kérésére a rendőrség vitte haza. Édesanyja a volt gondozótól kért se-

gítséget. Sikerült is egy alapítványt találni, akik elvállalták Erzsi gondozását, ügyei intézését. Erre azonban nem került sor, mert időközben az Anyaotthon egyik munkatársa segítségével (második gondozója) Erzsi egy pszichiátriai intézet rehabilitációs központjába került, ahol elindították rokkantnyugdíjazását. (Erre azért van szükség, mert egyéb jövedelme nincs, és jelenlegi állapotában nem képes munkát vállalni). Itt megismerkedett egy fiúval. Kapcsolatuk stabilnak mondható.

Újra haza került. Az intézményben elindított nyugdíjazási folyamat még tart. Ennek keretében a szomszédos városba pszichológushoz jár.

Az alapprobléma nem oldódott meg, hiszen nagyon mélyen és őszintén szerette ezt a kisbabát. A mai napig, ha eszébe jut (ami nagyon gyakori), teljesen kiborul. Többször nekiindult (édesanyja elmondása szerint) a Tiszának.

Gyermeke állapotáról semmit nem tud. Értesítést utoljára édesanyja kapott áprilisban. ő nem mer érdeklődni.

Utolsó információk szerint (június) a gyermek jól van, szépen fejlődik. Teljes nevét megváltoztatták.

Ebből a történetből is jól látszik, hogy a szociális gondokkal küzdőknél és segítségre szorulóknál alapgondként a félelmet, a reménytelenséget, a hit elvesztését, vagy nem létét, az emberi kapcsolatok hiányát lehetne megnevezni.

A segítségre szorulóknak életéből leginkább a bizalom hiányzik önmaguk és a világ felé. Nem bíznak saját magukban, és nem is hiszik el, hogy bennük van a megoldás. Ezt a hitet kell visszaadni. Fontos, hogy érezzék, az ő életüknek is van értelme. Sokszor, amikor segítséget kapnak, nem úgy élik meg, hogy ez számukra jó, hanem saját gyengeségüket érzik felerősödve. Elfogadásra, szeretetre, az emberi kapcsolatok megerősítésére, saját értékeik felfedezésére és annak megélésére van szükségük, hogy ők is tudnak tenni valamit, ami másoknak jó és hasznos, ez a saját életük változtatásához vezeti el őket.

Sok segítő intézmény működik az országban, jól, rosszul. A bürokrácia és egyéb nehézségek miatt azonban éppen az embervész el, problémává válik. A segítő és a rászorultak ebbe a hiányos, problémás állapotba belefáradnak.

A tapasztalat azt mutatja, hogy a személyre szabott segítség hiányzik.

A fennálló intézményrendszer nem képes egyénre szabott válaszokat adni a felmerülő problémákra, uniformizálja azokat. (Pl. a problémákkal küzdő anyák tudatossági és rászorultsági szintje különböző. Egyeseknek a napi időbeosztás és rendszeresség jelent gondot, másoknak az alapvető tisztálkodási szokások megtanulására van szükségük, megint másoknak gyerekfelügyeletre, hogy dolgozhassanak, és a sor folytatható.)

A segítő egy idő után teljesen elvesznek a bürokratikus körben, ami a segítségre szorulókat benntartja a rendszerben, és nem tudja a társadalomban való szerepvállalásukat kellőképpen előmozdítani. A rendszerbe kerülők nem látják saját életük feladatát, perspektíváját. Bezártságukból adódóan emberi kapcsolataik beszűkültek, vagy nincsenek. Valós megoldás helyett csak átlépnek az egyik segítő intézményből a másikba. A rendszer

nem ösztönzi őket, hogy erőfeszítéseket tegyenek az önállósulásra.

Az intézmények jellemzője az egyirányúság és a merevség. Csak egy-egy csoportot képesek megcélozni, elkülönítve őket (pl. nemek szerint elkülönülő hajléktalanszálló, krízisotthonok, melyek a családokat nem tudják együtt fogadni, sőt szétválasztják őket).

Nincs lehetőség a segítség módjának variálhatóságára, az egyéni felelősségvállalásra, amely a tényleges megoldást segítené.

Sokszor éppen maga az intézmény ellenérdekelt a megoldást valóban segítő lehetőségek megtalálásában. (állami normatíva, félelmek az intézmény működtetését illetően, egyéni felelősség vállalás kérdése stb.)

A hangsúlyt a krízishelyzetek kialakulásának megelőzésére, illetve ha már a probléma jelentkezik, a helyi és emberi összefogáson alapuló megoldási lehetőségek megtalálására kell helyezni.

Sáfrány Zsuzsa, volt munkatárs

■ LAPZÁRTA UTÁN ÉRKEZETT

Tisztelt Szerkesztőség!

A fenti cikkekkel kapcsolatban szeretném jelezni, hogy azok nem az otthon aktuális működését tükrözik, az esetleírás nem az illetékes szakember tollából született.

Az elbocsátott intézményvezető, Beke Dorottya cikkében szereplő szakmai dilemmák többségére mára a szociális munka módszereinek és eszköztárának megfelelő válaszokat, megoldásokat találtunk. Szervezetfejlesztések sorozatának köszönhetően mára a fenntartó alapítvány irányítása szétvált az intézmény szakmai vezetésétől, így szakmai kérdésekben a szakmai team dönt, amit szociális munkások, pszichológusok, szociálpolitikus, szociálpedagógus és középfokú végzettségű gondozók alkotnak.

Sáfrány Zsuzsanna megfelelő szakmai végzettség nélkül dolgozott az intézményben (akkor kezdte a szociális asszisztens képzést), az előző vezetés alatti munkaköri összemosódások miatt lehetett Erzsi családgondozója. A segítő kapcsolatban – véleményem szerint - túl erős érzelmi kötődés alakult ki az anya és a segítő között, ami akadályozza az esetre való objektív reflektálást, elsődlegesen a gyermek érdekeinek szem előtt tartását. Sáfrány Zsuzsa 2005. augusztus óta a klienssel csak néhány alkalommal találkozott, az eseményeket egyoldalúan csak a kliens elmondása alapján írta le, nem látta átfogóan az örökbeadásig vezető eseményeket.

Kérem, a következő számban biztosítsanak lehetőséget az otthon jelenlegi szakmai munkájának bemutatására és az eset szakszerű leírására!

*Varga-Hegyi Eszter
intézményvezető*